

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Characteristics of School Administrators in the 21st Century under the
Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4

อดิศร ศรีเมืองบุญ¹

Adisorn Srimungban¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : 2548kartoon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีนโยบายที่ชัดเจน นำสถานศึกษาเข้ามามี

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

¹Master of Education Program in Educational Administration Pitchayabundit College, Thailand.

*ได้รับบทความ: 24 พฤศจิกายน 2562; แก้ไขบทความ: 29 มกราคม 2563; ตอบรับการตีพิมพ์: 5 กุมภาพันธ์ 2563

ส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกับชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบตรงกับความสามารถของบุคลากร ไม่ยืดหยุ่นเกินไป หรือเข้มงวดเกินไป มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีความเมตตา เสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : 1. คุณลักษณะ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The objectives of the research article were to study the characteristics of school administrators in the 21st century under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4, The sample used in the research consisted of 308 teachers under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4 in the academic year 2019. The research instrument was a five-rating scale. The statistics used for data analysis are percentage, mean, standard deviation. One-way Analysis of Variance and test the difference of the average value by pair with the Scheffe method.

The research found that : 1. The opinions about the characteristics of school administrators in the 21st century under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4 were at a high level.2. Comparison of characteristics of school administrators in the 21st century under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 4 as according to teachers' opinions. Classified by educational qualifications and work experience, found that there are statistically significant differences .05 and classified by school size overall no difference. 3. Guidelines for development of characteristics of school administrators in the last century. Under the Office of Udon Thani Educational Service Area 4, it was found that school administrators should have a wide vision to keep up with the introduce changes in the present time. Have a clear policy schools to participate in the formulation of strategies with the community. Clearly define the roles and responsibilities, systematically with the ability of personnel not too flexible or too strict there is support to support classroom management to facilitate learning. Use technology to teach, have mercy, sacrifice, morality, and ethics in the administration of the organization for effective development.

Keywords : 1.Characteristics 2. Administrators 3. 21st Century

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564 ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะผู้นำนโยบายจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดความสมดุล เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามเจตจำนงของการปฏิรูปการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 9) จุดมุ่งหมายพื้นฐานการศึกษาคือการเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในโลกปัจจุบันอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้หน้าที่มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถ และใช้การวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการเพื่อปรับปรุงคุณภาพผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การบรรลุ

เป้าหมาย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาคือศูนย์กลางขององค์กรในโรงเรียน ความสำเร็จของโรงเรียนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ความตื่นตัว ความมียุทธวิธี ประสบการณ์ ความคิด ความเป็นเลิศทางวิชาการ การอุทิศตัวเอง ความเสียสละ และความสามารถของผู้บริหารเพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในลักษณะของชีวิตในโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ทักษะที่ผู้นำในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ประสบความสำเร็จ คือผู้นำควรมีความคาดหวังสูง ให้ความสำคัญดังนั้น ทักษะภาวะผู้นำจึงเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถ หรือความชำนาญในการใช้ความรู้ สมรรถนะและกระบวนการจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะหลายประการ อาทิ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์และใช้นวัตกรรม ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอก มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ มีภาวะผู้นำแบบจูงใจใฝ่บริการ มีคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กร จะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ มีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2555 : 38-40)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 156 โรงเรียน กำกับดูแล สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขต อำเภอบ้านผือ อำเภอนายูง อำเภอกุดจับ และอำเภอน้ำโสม มีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน และข้าราชการครูผู้สอน จำนวน 1,561 คน เพราะสภาพปัญหาที่ต่างกันตามบริบทของชุมชน สังคมในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนครู งบประมาณ จึงเป็นปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาย่อมปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อการวางแผนนโยบายในการบริหารสถานศึกษาที่ต่างกันให้สำเร็จลุล่วงตามแผนงานที่วางไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4, 2562 : ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน พัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
- 2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
- 3.2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่หรือการเตรียมผู้บริหารของหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป
- 3.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศเพื่อใช้สำหรับชี้แนวปฏิบัติที่ดีในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาในระดับอื่นๆ
- 3.4 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2562 ครูผู้สอน 1,561 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งเทียบตามตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 34-35) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วเทียบสัดส่วน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้

ความสามารถในการบริหารงาน ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านมนุษยสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้ (1)ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตามข้อ 1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แล้วกำหนดคาถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (3)นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่นๆ ของข้อคำถาม แต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งนี้แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 (4)นำร่างแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ (1)ขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 และผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (2)ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง และตามเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบด้วยตนเองภายใน 3 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดย วิเคราะห์ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ (t-test) และ (F-test) ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

5. ผลการวิจัย

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นผู้นำมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพและด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานและคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

5.4 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีนโยบายที่ชัดเจน สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกับชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบตรงกับความสามารถของบุคลากร ไม่ยืดหยุ่นเกินไป หรือเข้มงวดเกินไป มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีความเมตตา เสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารองค์กรให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

6.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพและด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงาน พบว่า มีความจำเป็นต้องมีความรู้ในด้านต่างๆ รวมไปถึงการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรไม่ว่าจะเป็นการใช้หลักเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันฝึกการสื่อสารที่ดี คิดวิเคราะห์เป็น และ การใช้เทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความต้องการแบบอย่างในการทำงานสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุตติมา ไชยบำรุง (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1)คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับ

แรก ได้ดังนี้ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความรู้ความสามารถ และผลการวิจัยของ ณัฐชนันท์ ธนัพประยูร (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

6.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริรัตน์ แจ่มมรคา (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีทัศนะในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการวิจัยสามารถ ฟองศิริ (2558 : ก) ได้ศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ ขนาดโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทยา ทวยเศษ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนะ ทองเหลือง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ร่วมงาน เป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนให้ความสนใจแก่ผู้ร่วมงาน

7.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในการบริหารงานและใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู และส่งเสริมการจัดการการอบรม สัมมนา ทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะอื่นๆ หรือศึกษาถึงการพัฒนาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบต่างๆ

7.2.2 ควรศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการรับรู้หรือมุมมองของบุคคลหลายๆ ฝ่าย เช่น ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชนะ ทองเหลือง. (2559). การบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยนครราชสีมา.

ณัฐชนันท์ ธนพประยูร. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิรมล เตชฉัตรกุล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

พัทยา ทวยเศษ. (2558). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2562. จาก <http://www.academia.edu/4001681>

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ศิริรัตน์ แจ่มรงค์. (2555). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สามารถ พองศิริ. (2558). **ศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2562). **กลุ่มนโยบายและแผน**. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2562. จาก <http://https://sites.google.com/site/klumngannyobaylaeaphaen/>

สุติมา ไชยบำรุง. (2556). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2**. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัย ซึ่งคุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ ภรรยาและบุตรธิดา ตลอดจนบุคคลที่เคารพรักทุกท่านและสุดท้าย ขอขอบคุณฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนทุนผลงานวิจัย